

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

ערש"ק פרשת כי תבוא תשע"ד שנה ד' גליון 153
לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,
ניתן לקבל את העלון במייל chagitben@neto.net.il

הנושא: כוחה של תפילה

על כוחה העצום של התפילה, עד שאפשר אפילו להחיות מתים בתפילה.

ואכן מצינו הרבה צדיקים שהחיו מתים, במלכים (א' פרק י"ז) החיה אליהו את בן הצרפתית וכע"ז מצינו במלכים ב' (פרק ד') שהחיה אלישע את בן השונמית.

ובש"ס מצינו בכמה דוכתי דהחיו מתים יעוין מגילה (ז: קס רבה שחטיה לרב זירא בסעודת פורים למחרת בעי רחמי ואחייה. ובב"ק (ק"ז). רבי יוחנן החיה את רב כהנא אחרי שטעה וחשב שהוא צוחק עליו. ובכתובות (סב:) רבי חנניה בן חכניאי החיה את אשתו, ובעבודה זרה (י: רבי חנינא בר חמא תלמידו של רבי, החיה את עבדו של אנטונינוס ואמר על זה אנטונינוס לרבי: "ידענא זוטי דאית בכו מחיה מתים". ובברייתא דרבי פנחס בן יאיר בעבודה זרה (כ: שנינו תורה מביאה לידי זהירות וכו' רודה"ק מביאה לידי תחית המתים. וכתב בסוף ספר מסילת ישרים, שע"י הדבקות בהקב"ה יש כח בחסידים להחיות מתים וכמעשה דאליהו ואלישע יעו"ש. (ברם בירושלמי הובא ברי"ף שם משמע דאין הכוונה בזה שיכול להחיות מתים אלא שיוכה לקום בתחית המתים שלעתיד לבוא).

ומהר"ח ויטאל בשער הגלגולים (סוף הקדמה ל"ח בד"ה בשנת השל"ב) כתב מעשה ארוך היאך שהגיע עד שערי מות, וכבר היה מת לגמרי והאר"י הקדוש עשה כמעשה דאליהו ואלישע וחזרה אליו נשמתו ובירך ברבת מחיה המתים, וכל זה אמת ויציב בלי שום ספק. עכ"ל. ומה דבירך ברכת "מחיה המתים" מצינו מקור לזה בפרקי דר' אליעזר (פרק ל"א) במעשה דעקידה "כיון שהגיע החרב על צוארו פרחו ויצאה נשמתו של יצחק, ואח"כ חזרה הנפש לגופו וידע יצחק תחית המתים ופתח ואמר בא"י מחיה המתים". והחיד"א במחזיק ברכה

הגמרא במסכת ראש השנה (יח.) מביאה: דתניא היה רבי מאיר אומר שנים שעלו למטה וחוללין שוה וכן שנים שעלו לגרדום לידון ודינן שוה, זה ירד וזה לא ירד, זה ניצל וזה לא ניצל, מפני מה זה ירד וזה לא ירד זה ניצל וזה לא ניצל? זה התפלל ונענה וזה התפלל ולא נענה? מפני מה זה נענה וזה לא נענה זה התפלל תפלה שלימה נענה וזה לא התפלל תפלה שלימה לא נענה. ופירש רש"י: תפילה שלימה, נתכוון. ע"כ. כלומר, זה כיוון בתפילתו נענה וקם מחוליו וזה לא התכוון בתפילתו ולכן לא קם מחוליו.

שאל הגאון רבי אליהו לאפיאן זצ"ל: וכי איזה מחשבות זרות יש לחולה השוכב על ערש דווי, ולאדם שהחבל כרוך על צווארו עד שנאמר שלא נתכוון בתפילתו, הרי ודאי תפילתו מעמקי לבבו, שיצא ממוות לחיים? אלא צריך לומר, ש"נתכוון" בתפילתו הכוונה שהאמין בתפילתו שבכוחה להצילו ותפילה עם אמונה בכוח התפילה, פועלת ומצילתו ממות לחיים, ומי שאינו מאמין הרי שחסרה תפילתו ואינה יכולה להושיעו.

הגמרא במסכת כתובות (קד.) מביאה, שבעת הסתלקותו של רבינו הקדוש מהאי עלמא הכריזו חכמים שכל מי שיודיע על פטירתו של רבי ידקר בחרב. ומסביר ב'שיטה מקובצת בשם רש"י מהדו"ק, מה הסיבה שהם כ"כ לא רצו שיתפרסם שרבי מת? משום שהם רצו להחיות את רבי על ידי תפילתם, והם ידעו שאם יתפרסם שרבי מת יפסיקו מלהתפלל עליו, שהרי על תחיית המתים לא יתפללו, לכן רצו תלמידי רבי שכל הקהל לא ידעו שנח נפשיה דרבי ויתפללו עליו בחזקת שהוא חי, וממילא על ידי תפילתם יקום רבי לתחיה. ומדבריו אנו למדין

(ארו"ח סימן רי"ט) מביא את הפרקי דר"א הנ"ל והוסיף "ואין ראוי לברך הגומל שכבר יצאה נשמתו, דבשלמא מי שחלה ונטה למות ונתרפא חייב לברך הגומל, אבל כשפרחה נשמתו וחזרה ודאי אין לברך הגומל אלא מחיה המתים כמו שבירך יצחק". עכ"ל.

ולכשנעיינ נראה שבכל המקומות שהחיו מתים היה זה ע"י תפילה כמפורש בן בקרא לגבי אליהו וכן באלישע כתוב "ויתפלל אל ה'", ובכל מקום בגמרא כתוב "בעי רחמי עליה".

הרי שזו כוחה של תפילה אפילו להחיות מתים.

הגמרא במסכת תענית (כ.) מספרת, היה זה בזמן שבית המקדש היה קיים. באחת השנים עלו יהודים לרגל בחג הסוכות. מכל קצות הארץ באו לירושלים, להתפלל בבית המקדש ולשמוח לפני ה'.

באותם ימים היו מי הגשמים נאגרים בבורות, ומתוכם שאבו אותם, שתום והשתמשו לשאר הצרכים. חג הסוכות הוא, כידוע, בתקופת סוף הקיץ, ועל כן הבורות היו כמעט ריקים, שכן גשם עדין לא ירד באותה שנה.

צמאו עולי הרגל למים, צמאו הזקנים והילדים הרבים, צמאו בהמות שעליהן רכבו העולים, צמאו גם הבהמות שהובאו להקרבה בבית המקדש. הכל צמאים ומים אין!

איש עשיר ונכבד גר בימים ההם בירושלים, ושמו נקדימון בן גוריון, כמו כולם, ראה נקדימון את צערם ומצוקתם של עולי הרגל, ביקש נקדימון לעזור לאחיו הסובלים. חשב וחשב עד אשר מצא עצה.

הוא נזכר לפתע כי לשר רומאי אחד, אשר גר אז בירושלים, יש שנים עשר מעינות של מים הנובעים מן ההרים. ידע נקדימון בן גוריון, כי גם בעונה זו של השנה נובעים מהמעיינות הללו מים רבים ומתוקים.

הלך נקדימון אל השר הרומאי וביקש: "הלווה נא לי את שנים עשר המעינות שלך, כדי שישתו ממימיהם עולי הרגל הצמאים. מבטיח אני לך כי בעזרת ה' אשיב לך בעוד זמן מה את כל המים שישתו!"

"וכיצד תשיב לי את כל המים?" תמה הרומאי.

השיב נקדימון בן גוריון: "בחג הסוכות מתפללים אנחנו על הגשמים. בשנה זו נבקש מה' שיוריד גשם רב, לכשירד הגשם יתמלאו מעינותיך ותקבל בחזרה את כל המים שתתן לנו עכשיו".

"ומה יהיה אם לא ירדו גשמים?" הקשה הרומאי. "כיצד תשיב לי

אז מים כה רבים?"

גם לזאת היתה תשובה בפי נקדימון: "אם לא ירדו גשמים עד יום פלוני, אמר, "אשלם לך שתיים עשרה ככרות כסף בעבור מים. כל ככר כנגד כל מעייין".

שתיים עשרה ככרות של כסף היו הון עתק. קיוה אפוא השר הרומאי בליבו, כי לא ירדו גשמים ואז צפוי לו רווח עצום. "אני מסכים להצעה", אמר ובעיניו נדלקה תאות הבצע. לאחר שסכמו ביניהם כיצד ומתי יתן לו נקדימון את הכסף אם לא ירדו גשמים עברו המעינות לרשותו של נקדימון.

עולי הרגל הצמאים שתו לרויה, והחג עבר עליהם בשמחה רבה. עם תום החג שבו עולי הרגל לבתיהם. הימים עברו, שבועות חלפו, בא הסתיו, ובשמים אין אף עננה קלה. חלף עוד זמן מה וגשם אין. יבשה הארץ, יבשו הבורות, יבשו גם המעינות ומים כמעט ואין.

בין כך ובין כך, התקרב היום בו חייב היה נקדימון בן גוריון להשיב את המים או את הכסף לשר הרומאי. השר שמח בלבו על שאין יורדים גשמים. מעינותיו לא התמלאו במים, ועל כן ישלשל לאוצרו שתיים עשרה ככרות של כסף. בבקרו של היום המיועד שיגר השר שליח אל נקדימון בן גוריון, לאמור: "שלח לי את המים או את הכסף!" "עוד גדול היום!" השיב נקדימון בשלוה ובבטחון בה'.

שעת הצהרים הגיעה, ועמה הגיע בשנית שליחו של השר אל בית נקדימון בן גוריון. "שלח לי את המים או את הכסף!" צוה השר. "הן רק שעת צהרים עתה", השיב נקדימון, "יש עדין זמן רב".

לפנות ערב בא השליח השלישי ובפיו דברי השר: "שלח לי מיד את המים או את הכסף!"

"עדין לא בלה היום", ענה נקדימון, "יש זמן" לעג השר הרומאי לתשובותיו של נקדימון: "עד היום הזה לא ירדו גשמים ודוקא עכשיו יירדו? בודאי שלא! בטוח אני, כי שתיים עשרה ככרות הכסף שלי יהיו אזמין אפוא את רעי להשתתף בסעודה חגיגית לרגל המאורע המשמח!" וכך עשה: צוה על משרתיו להכין סעודה משובחת, והוא עצמו פנה לבית המרחץ.

כשראה נקדימון כי עבר רובו של יום, וגשם אין היה עצוב מאוד, מאין יבוא עזרי? הלך לבית המקדש, התעטף בטלית והתפלל: "רבונו של עולם! גלוי וידוע לפניך שלא לכבודי ולכבוד משפחתי עשיתי זאת, רק לכבודך למען יהיו מים לעולי הרגל הצמאים, אשר באו להתפלל בבית המקדש ולשמוח בחג כפי

שצוית בתורתך באין מים לא היו העולים לרגל שמחים ולא היו מקדשים את שמך. ועתה, מנין אקח מים להחזיר לשר הרומאי?"

אך סיים נקדימון את תפילתו בקשתו, ופני השמים כוסו בעננים כבדים. עוד רגע קט וגשם עז נתך ארצה. בתוך זמן קצר מלאו הבורות והמעיינות במים ואפילו עלו על גדותיהם.

בדיוק באותן דקות שהה השר הרומאי בבית המרחץ. ובצאתו שפשף עיניו בתימהון מה קרה פה, לפתע פתאום? כיצד החלו יורדים הגשמים החזקים?

עודנו עומד ותוהה למראה עיניו, ונקדימון בן גוריון יצא מבית המקדש. ובדרכו פגש ברחוב את השר הרומאי רטוב מבולבל וגם כועס.

שמח וטוב לב פנה אליו נקדימון: "אדוני השר, השבתי לך יותר ממה שנתת לי מגיע לי אפוא עודף?"

הטיח בו הרומאי ברגזה: "יודע אני שאלקיך עשה את הנס הזה בגללך. אך שמחתך מוקדמת היא. את הכסף נתן תתן לי כי כבר שקעה השמש, והגשם לא ירד בו ביום שאמור היית להחזיר לי את מימי!"

אכן, הרחוב היה חשוך, השמש כבר שקעה.

פנה נקדימון בשנית אל בית המקדש התעטף בטליתו ופתח בתפילה: "רבונו של עולם! הראה נא לכל העולם שאוהב את עמך ישראל! עשה נא לנו נס נוסף!"

ברגע זה באה רוח חזקה, פיזרה את העננים, ונתגלו קרני השמש.

יצריך ביאור מדוע המתין נקדימון בן גוריון עד סוף היום ורק אז הלך לשפוך את נפשו בבית ה'?! אלא צריך לומר דמאחר שרצה להתפלל מעומק קירות לבו, וידע שאם יתפלל מיד בבוקרו של יום לא תהא התפילה מכל לבו, כיון שיהיה לו מקום לחשוב – עדיין אפשר שירדו גשמים עזים בדרך הטבע, לכך המתין עד שעת בין הערביים, שאז ידע בבירור שבדרך הטבע אי אפשר שירדו הגשמים וימלאו את המעיינות מבעוד יום, ואינו יכול לסמוך על טבע העולם שירדו גשמים, ועליו להישען רק על אביו שבשמים, ותפילה כזאת אכן פעלה פעולתה והביאה גשמי ברכה שמילאו את כל השנים עשר מעיינות.

עוד מצינו שבכוחה של התפילה לבטל אפילו גזר דין שיש עמו שבועה של הקדוש ברוך הוא, וכך איתא בתלמוד ירושלמי (מסכת ר"ה פ"ב ה"ב), שרב כהנא עמד להתפלל שמונה עשרה

אחורי רבי חייא בר אבא והאריך רב כהנא בתפילתו עד שרבי חייא בר אבא שהיה בא בימים כבר סיים את תפילתו ולא יכול היה לפסוע לאחוריו, לאחר שסיים רב כהנא את תפילתו שאלו רבי חייא בר אבא, וכי כך נהוג אצלכם שזקנים ממתנינים לנערים? ענהו רב כהנא: אנא מבית עלי קאתינא, שנאמר בו "מרבית ביתך ימותו אנשים" וכתוב "על כן נשבעתי נאום ה' אם יתכפר עוון בית עלי בזבח ובמנחה עד עולם", ודרשינן בזבח ובמנחה אינו מתכפר, אבל מתכפר הוא בתפילה, ולכן מאריך אני בתפילתי ביותר. ומשמע רב חייא דבר זה בעי רחמי עליו, ופעל בתפילתו שהאריך רב כהנא ימים עד כדי שציפורנו האדימו כתינוק מרוב זקנה ושיבה.

ובזה יש להסביר את דברי הגמרא בב"מ (סד.) שמובא שם, שרב כהנא הגיע מאוחר לשיעורו של רב, ולכן לא הבין את דבריו. ולכאורה, כיצד רב כהנא איחר לשיעור (ובפרט שמבואר בקידושין ח. שהיה כהן וכהנים זריזין הם?) אולם יש לומר, כיון שהיה מאריך בתפילתו, כל התלמידים כבר סיימו את תפילתם והשיעור החל, אולם רב כהנא האריך בתפילתו ומחמת כן איחר לשיעורו.

זו כוחה של תפילה, בואו ננצל את כוחה העצום להתחזק בה בפרט בחודש אלול, ועל ידי כך נזכה לשנה טובה ולהיכתב בספרן של צדיקים גמורים אמן.

חדש! חדש! חדש!

שמחים אנו לבשר לציבור הרחב אחר בקשת רבים שמעוניינים לשמוע את שיעוריו ודרשותיו של פה מפיק מרגליות

הרב איתי חיים בן אהרן שליט"א

הוקם קו טלפון מיוחד בו תוכלו לשמוע וליהנות משיעוריו של הרב בשלל נושאים.

מספר הטלפון : 0545748130

"שמעו ותחי נפשכם"